

<http://www.arianafghanistan.com>

۲۰۱۹/۰۶/۱۸

نادر شاه سدوزی

نظر مرحوم احمد علی کهزاد در باره خط دیورند

نمی دانم و برای چه هر قدر آثاری این عالم بزرگوار مرحوم احمد علی کهزاد را می خوانم واقعاً از خواندنش سیر نمی شوم و بعد از اندیشیدن عمیق به این نتیجه می رسم که ایشان یک عالم و محقق عالی و تاریخ دان واقعی بوده است. وی در راه پیشرفت و شناسائی افغانستان (آریانا، خراسان، افغانستان) و بخصوص علم تاریخ گام های مؤثر گذاشته که امروز ما مردم از افکارش استفاده می نمایم.

این بزرگ مرد تاریخ و دانشمند چیره دست افغانستان یک محقق واقعی بوده و نه مبلغ چی. وی تحقیق می کرده و نه تبلیغ. نامبرده به هیچ یک از جریان های سیاسی وابسته نبوده است.

سبک و روش وی در خصوص تاریخ عالمانه و بی طرفانه بوده که این صفت نویسندگی و عالمانه وی امروز در نزد دیگران به ندرت یافت می شود. خلاصه وی نه تنها یک نابغه عصر خود بود در تاریخ نویسی بوده است بلکه که از زمره سرداران شعر و ادب دری هم شناخته شده و آنانی که او را می شناسند بالایش افتخار می کنند.

در واقعیت یکی از خصوصیات عمده دوره سلطنت امیر "عبدالرحمن خان ضیاء الملت و الدین" اولتر از همه چیزها تأمین امنیت در داخل کشور بود. در آن زمان بیش از چهل قیام در رابط به «خود مختاری» باطرز دید ملوک الطوائفی و انارشی درحال اوج گرفتن بود و قیام کنندگان به خاطر تضعیف قدرت مرکزی دست به تمرد و شورش زدند که در نتیجه تمام شورش ها در کشور توسط قوای نظامی منکوب گردید و تعداد زیادی از شورشیان بجزای اعمال خود رسیدند. دوم معاهده دیورند بود که از موضوعات عمده و اساسی دوران امیر عبدالرحمن خان مرحوم به شمار میرفت.

مرحوم احمد علی کهزاد در باره آن روشنی انداخته چنین می نگارد:

«خط تحمیلی دیورند از وسط یکی از حوزه های عمده تقسیمات آبی رود سند می گذرد و نه تنها ملتی را به دو حصه تقسیم می کند، بلکه حتی از وسط قبیله ها می گذرد و آنها را نیز از هم مجزا می سازد. جای حیرت است چطور

امیر عبدالرحمن خان چنین سرحدی را قبول کرد. امکان دارد که باوجود تشریحات دقیق و روشن «دیورند» که خط را روی نقشه مقابل امیر می کشید، امیر خوب ملتفت نشده باشد و از منتهای غرور بلی گفته باشد. چیزی که محقق است این است که با وجود امضای معاهده امیر بعضی جزئیات خط را در ملحقات نقشه معاهده قبول نداشت و بدین علت بعضی حصص خط تا حال ناکشیده ماند و «دیورند لاین» به صورت صحیح و درست تعیین نشد».

وی اضافه می کند:

«امیر عبدالرحمن خان و جانشینش امیرحیب الله خان موضوع عدم مداخله را چندان احترام نمی کردند و قبایل «وزیری» نیز خود خط را نمی شناختند. در نظر پادشاهان افغانستان معنی مداخله همان مداخله مسلح بود و بدین ملاحظه ایشان همیشه گماشتگان خویش را آن طرف خط دیورند می فرستادند تا نفوذ افغانی را در تمام خاک های قبایلی برقرار نگه دارند. هکذا جرگه های قبایلی را از حصص هندی خط به کابل می طلبیدند و با ایشان بحیث مهمان رفتار می کردند و به آنها تحفه های خوبی می دادند.

بنا بر این محافظه نفوذ افغانی در میان قبایلی آزاد سرحدی اصل بزرگ سیاست امیر بود و بدین وسیله از یک طرف خویش را در مقابل شورش مسلح بر علیه دولت حفظ می کرد و از جانب دیگر از کدام تعرض احتمالی بر تانیه جلوگیری بعمل می آورد. یکی دیگر از دیپلمات های انگیزی در باره چنین اظهار نظر می نماید. امیر عبدالرحمن خان مسائل سرحدی را اصلاً مسئله خارجی نمی دانست که در تماس آن خویش را مقید بداند، لذا در مسائل پشتون های مناطق سرحدی به کمال شدت اظهار شخصیت می کرد و مشتاق بود هر قدر امکان داشته باشد پشتون های سرحدی را تحت نفوذ مادی و معنوی خویش درآورد و اقدامات بر تانیه را مبنی بر پیشروی در سرحدات به نظر بد می دید و جمله ای که در مورد حفر تونل کوه «کوژک» اظهار کرده بود و آنرا به مثابه فرو بردن خنجری در دل خویش خوانده است جمله ایست که یک عالم افتخار دارد و از آن بهتر نمی شود درد دل را در مقابل تجاوز بیگانگان به خاک وطن اظهار نمود.»

بدین ترتیب مشاهده می گردد که بعد از انقراض دوره سدوزائی ها قسمت بیشتر افغانستان بدست سک ها و بعد به دست انگلیس ها افتاد.

امروز هم موضوع به رسمیت شناختن خط دیورند یکی از موضوعات داغ سیاسی روز بوده بخصوص که پاکستانی ها در آن منطقه از نصب سیم خاردار استفاده نموده اند. چندی قبل ملاقات رئیس جمهور اشرف غنی با صدراعظم پاکستان صورت گرفت و عنقریب سفر رئیس جمهور به انگلستان، انسان را متوجه این امر می سازد که نشود در خفاء خط دیورند به رسمیت شناخته شود؟ خلاصه اینکه مسئله خط دیورند یک موضوع بسیار بغرنج و پیچیده میباشد.

روح این بزرگ مرد، عالم بی بدیل تاریخ و محقق بینظیر مرحوم احمد علی کهزاد شاد باشد از اینکه وی توانسته است توسط آثار متعدد و گران بهای شان ما را از وضع دیورند و امروز مملکت آگاه نمودند.

تذکر:

هرگاه خوانندگان محترم متمایل باشند که نیشته ها و مطالب دیگری از این نویسنده را مطالعه کنند، می توانند با "کلیکی" بر عکس نویسنده در صفحه مقالات، به "آرشیف" ایشان رهنمائی شوند!

نظر احمد علی کهزاد در باره خط دیورند

Sadozai_nader_۲۱_ahmadali_kohzad_wa_khat_dewrand.pdf